

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$, an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$, an 12 cor. $\frac{1}{4}$, an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Primejdia slavă.

După cazul spionului Redl și fuga fraților Gerovszky din Cernăuți doar bomba dela Serajevo a mai lipsit, ca așa numita primejdie slavă să se vadă în toată mărimea. Ar trebui să mai fixăm unele evenimente de pe timpul războiului balcanic, câteva manevre ocazionale rusăști și mobilizări de trupe la granițele nordostice ale monarhiei, ca să fim absolut în clar cu munca infernală, ce panslavismul o depune la temelă împărăției Habsburgice, — cu toate că în monarhie slavilor le merge tot așa de bine, ca și germanilor și maghiarilor.

Slavii își au formula lor de stat — Croația-Slavonia — unde daraverile și le pot face după buna lor chibzuință, în limba și după legile lor. Bosnia și Herțegovina este deasemenea stat slav cu așa zisul parlament propriu și limba oficială slavă. Ocazia potrivită se mai aștepta, ca puternicul bloc slav dela sudul monarhiei se între, ca al treilea factor între hotarele dualismului, și să se introducă astfel în constituționalismul nostru așa zisul trialism. Slavismul s'a bucurat în totdeauna de considerații speciale în politica monarhiei noastre și pe când noi românii a trebuit să ne mulțămim cu o lege de naționalități, care a rămas literă moartă, Croația și Slavonia și-a căpătat constituția ei deosebită, iar în guvernul din Budapesta și-a avut sfera ei de control și colaborare. În celelalte provincii austriace slavismul a fost deasemenea menajat de toate guvernele. Polonii sunt și astăzi favoriții Vienei, iar cehii au ajuns la o preponderanță respectabilă în monarhie. Ceice nu-și au încă organizația lor autonomică de stat sunt pretotindena crucați, au însemnate libertăți naționale și sunt un factor,

de care guvernul din Viena ține seamă la toate ocaziile. Și nu e de parte timpul, ca slavii să aștepte formula de apropiere între dânsii și să se instăpânească definitiv asupra Vienei și a Austriei, cutropind îngusta palmă de loc a nemților, pe țărmii Dunării și închizând în inelul lor de fier pe maghiari și români, singurele popoare la ost, cari nu sunt de vița slavă.

Iată roadele unei politici contrare tuturor intereselor monarhiei habsburgice. Căci monarhia noastră ar trebui să fie scutul Europei la Ost împotriva slavilor. Primejdia slavă, amenință azi Europa, întocmai după cum era primejdita odinioară civilizația apusană de cutropirea turcească. În fața atotputerniciei slave de nord, ce își întinde mâna de uriași spre statele și popoarele slave din sud, monarhia noastră este murul, de care se sfarmă toate încercările unei uniuni panslave. Și totuși între hotarele ei menajează pe slavi și trece cu vederea pe români. Un stat așașară, care prin politica sa amenință, să devină însuși slav, trebuie să fie pavăza cea mai puternică împotriva slavismului! Este o contradicție în terminis.

Căci dacă monarhia habsburgică vrea să fie garanța cea mai principală împotriva primejdiei slave, atunci cum de a fost cu totul dezconsiderat în politica ei externă și internă — elementul românesc, singurul în extremul orient, care face aceleași servicii Europei împotriva slavilor, pe cari trebuie să le presteze monarhia habsburgică? Croații-sârbii, boemii, polonii au fost ridicați și menajați în monarhie, iar românii? Conteștii Tisza a declarat în fața parlamentului, că nu va executa nici legea de naționalități, fiindcă s'au schimbat împrejurările. Iar pe timpul războiului balcanic este cunoscută politica bul-

garo-filă a monarhiei, care a surescit atât de mult opinia publică românească.

Politica monarhiei dela 67 încoace a fost condusă de două raze: favorabilă slavilor și indiferentă, dacă nu chiar ostilă românilor. Cu toate că monarhia are misiunea de a împedea cu ajutorul statului unirea uriașului bloc slav și nu de a deveni însași slavă, după cum simptomele mai nouă o dovedesc aceasta. Dacă monarhia vrea să corespundă menirii sale, va trebui să-și schimbe tactica de până aci. Ea numai o cale mai are deschisă: să menajeze elementul românesc și să caute pretinia sinceră a țării românești, amândouă statele având aceleași interese mari aici în Orient. O radicală schimbare în politica monarhiei se așteaptă în aceasta direcție cu explicabilă grabă, mai ales, că bomba dela Serajevo vorbește destul de clar de primejdia, ce ne amenință pe toți, ceice nu suntem slavi.

Demersul Austro-Ungariei la Belgrad. Impotriva uneltirilor pan-sârbești Austro-Ungaria, cum se știe, va face demers la Belgrad. Gestul acesta al monarhiei noastre este sprijinit nu numai de aliatele ei Italia și Germania, ci și de guvernul francez și englez.

Se crede însă, că nu va lipsi de a se exercita asupra Sârbiei nici o precizie, deoarece Sârbia însași pare aplecată a satisface toate pretențiile juste ale Austro-Ungariei. Demersul acesta nu va avea loc numai după ce se va fi terminat pe deplin ancheta din Serajevo.

Toată lumea politică e de acord, că guvernul sârb trebuie să curme odată agitățile insuportabile de până acum. Demersul, poate întimpina însă și greutăți deoarece contele Berchtold, ar fi cerut Sârbiei să desființeze numai decât toate societățile pan-sârbești și „Liga patrioților“, al cărei scop este întemeierea „Sârbiei mari“. În fruntea acestei societăți însă sta mai înainte fostul Moștenitor al tronului, principele Gheorghe, iar acum actualul regent Alexandru și astfel nota ar avea aerul unei provocări directe.

Conscrierea alegătorilor dietali. Cu 11 Iulie a. c. s'a început conscrierea alegătorilor dietali. Comisiunile delegate spre acest scop se vor prezenta la fața locului în comune spre a face conspectul celor îndreptățiți la vot. Atragem atenția cetitorilor noștri asupra acestei împrejurări, rugându-i să binevoască a se interesa de cu vreme de cei cu îndreptățire la vot pe baza noii legi electorale. E bine dacă mai recetesc odată cele publicate de noi în aceasta privință. Se fim preocupați în două direcții. Nici unul dintre alegătorii români să nu rămână neluat în listă, iar streini fără îndreptățire încă se nu figureze ca alegători. Conscrierea durează până la 1 August.

Biserica catolică din Franca. Guvernele francmasonice, dujmane neimpăcate ale Bisericii catolice, nu încetează a persecuta biserica pe toate terenele. Au secularizat averile bisericii, din cari se susțineau școlile creștine, au luat apoi școlile, întemeind școli laice, unde se înveninează sufletele nevinovate ale copiilor, prin învățături păgânești. Biserica din Franca are să poarte luptă grea, pentru principiile legii lui Hristos, care a dat acestei țări, cultura și civilizația ei de astăzi. La anul 1906 și-a ajuns culmea furoarea infernală a inamicilor, conjurați ai Crucii lui Hristos. Și cine nu-și aduce încă aminte cu durere, de scenele sfâșietoare de inimă, când bătrâni călugări, mucenici cuvioși, morți lumii și patimilor, ei, după o vieță jertfită exclusiv pentru binele deaproapelui, — erau aruncați din averile lor, — rodul ostenelelor lor, — în mijlocul drumului, fără nici un adăpost, ori expulsați, ca niște făcători de rele! Legea din 1906, numită a separațiunii statului de biserică, a rupt ori-ce legătură oficială, cu Vicarul lui Hristos. Dar Franca creștină, poporul și

elementele necorupte ale țării, știind că toată înaintarea pe teren cultural și social, e rodul influinței bisericii catolice, s'au arătat demne de invidiat, au sărit într'ajutorul bisericii despoiate de ori-ce ajutor pământesc. Și susțin cu jertfe enorme, clerul înalt și de rând, institutele de educațiune creștină, intrucât în cadrele legii neomeneste, li-se dă voie.

Și pe când credeam, mai anul trecut, că văzând conducătorii Franciei efectele dezastruoase interne ale statului ateu, ba chiar și scăderea prestigiului poporului francez în afară, vor reveni la gânduri mai bune și se vor întoarce la sinul Bisericii care stă gata ai primi iarăși; iată, că auzim zi de zi despre siluirile și șicanele păcătoase, ce le comit slugarnicii dirigători ai guvernului francmasoon, față de biserică.

Astfel aflăm, că în consiliul ministerial ținut sub prezidența lui Poincaré, la sfârșitul lunii trecute, s'a hotărât ca și puținele institute de învățământ, rămase încă sub influința bisericii, să fie statificate.

Prigonirile sunt semnele infalibile ale Bisericii adevărate! Și suntem tari în nădejdea că, precum în decursul veacurilor, așa și acum biserica va eși învingătoare!

Cazul din Deva. La încheierea numărului trecut am aflat și noi despre revoltătorul caz, ce s'a petrecut în Deva în săptămâna trecută. Pe baza unei telegrame interpretată greșit — cu sau fără intenție — doi fruntași de ai noștri, au fost perchiționari și aproape puși în stare de asediu, în interval de trei patru ore. Faptul este cu atât mai grăitor, cu cât el nu s'ar fi putut întâmpla, decât în Rusia sau în țara noastră. El arată, câtă încredere au în bărbații noștri cei mai de seamă organele administrative și cât de mult cred ei în sigu-

ranța țării, când pentru o telegramă greșită, pot să provoace astfel de scandaluri.

E de asemenea semnificativ, că presa ungurească abia a luat act în câteva șire, mai mult în glumă despre cazul acesta, care într'adevăr ar avea o bună doză de ridicol, dacă fondul lui nu ar fi atât de trist. Cazul este următorul: *Di Francisc Hossu Longin*, cunoscutul fruntaș al vieții noastre publice a trimis o depeșă fratelui său dlui *dr. Alexandru L. Hossu*, în care, comunicându-i despre starea sanitară a fiului său, încheie: „*Beszéltem az orvosokkal, minden rendben van.*” (Am vorbit cu medicii, totul e în ordine). Telegrama a fost luată apoi greșit în modul următor: „*Beszéltem az oroszokkal... am vorbit cu Rușii.*” Se înțelege, numai decât s'a alarmat lumea întreagă; cei doi fruntași Români au luat deodată aspectul sinistru al primejdișilor șpioni rusești și în câteva clipe, jandarmaria de acolo, sub conducerea unui ofițer de honvezi s'a mobilizat spre casele celor doi fruntași (*Di Francisc Hossu Longin* nici nu era acasă), unde au ținut o strașnică perchiziție de peste trei ore.

Cazul a revoltat pe toată lumea din oraș; însuș comitele și-a exprimat indignarea pentru acest procedeu brutal. Sperăm că cei doi fruntași ai noștri nu se vor lăsa, până nu vor primi cea mai completă satisfacție pentru insulta, ce li-s'a adus.

Moartea ministrului Hartwig. După cum am amintit în numărul trecut, ministrul Rusiei, Hartwig, a repauzat subit la Belgrad, chiar când se întreținea cu baronul Giessl, ministrul Austro-Ungar. Hartwig a fost un mare sprijinitor al idealului sârbesc. Alianța statelor din Balcani, înainte de izbucnirea primului război, este opera lui. Tot el a lucrat pentru o apropiere po-

FOIȚA.

Octavian Smighelschi.

Chestiunea picturii religioase.

(Continuare și fine.)

Față de aceste prea număroase și variate feluri de pictură din bisericile noastre, era natural ca pictorii conștienți ai zilelor noastre să fie nedumeriți asupra căii ce trebuiau să urmeze. Astfel s'a născut în mod firesc, întrebarea rămasă încă fără un răspuns definitiv: după ce tipic trebuie să zugrăvim azi bisericile noastre? O primă soluție ne-a dat-o dl Lecomte du Nouy, abilul restaurator al monumentelor noastre. Consecvent principiului urmat în arhitectură, dânsul a căutat și în pictură să se întoarcă la tipul cel mai vechiu al fiecărei clădiri. Astfel, în Curtea de Argeș, conducându-se de resturile de frescă originală ce mai scăpaseră de renovările nepricepute ale vremurilor mai aproape de noi și completând lipsurile existente, ne-a dat o pictură unitară, ce acum împodobesc pereții bisericii. Principiile fundamentale, cari l-au condus, au fost ca pe de o parte, să țină seama de originalele locale, fără a se depărta însă de ideile fundamentale de care este condiționată pictura religioasă în genere. Căci spre

deosebire de pictura occidentală, școala orientală este călăuzită de ideea, că prin zugrăvirea tipurilor nu trebuie să ni-se dea imitarea chiar a naturii ci numai o imagine a ei. Icoanele ortodoxe au fost totdeauna un simplu simbol, fără tendință de a voi să ne dea o reproducere cât mai vie și vorbitoare a sfântului respectiv. Astfel se născu acea convențiune, care unifică, simplificând pictura. Tipurile abstracte, schematice, s'au repercutat fără schimbări din momentul ce au corăspuns principiilor aci exprimate. În amănuntele felului de tratare, atât a figurilor cât și a vesmintelor, picturile au diferit după localitate și după timp, formând etapele evoluției mai sus menționate.

Dl Lecomte du Nouy, luând drept bază pictura din țara românească a secolului al 16-lea, ne-a dat în noua zugrăvire a Curții de Argeș, un tip foarte unitar și în strânsă legătură cu tradiția bizantină. Consecvent acestor principii, modificate potrivit cerințelor locale, dânsul a procedat și la celelalte biserici de el restaurate.

Școala de pictură de sub a sa direcție a reușit să ne dea o soluție a problemii, care este în cea mai strânsă legătură cu tradiția.

Vom lăsa cu totul la o parte, de astădată, modul cum alți artiști contemporani au rezolvat aceeași chestiune, pentru a reveni la Smighelschi, de care ne preocupăm în deosebi aci.

O dovadă de intensitatea cu care el era stăpânit de această problemă, ne-o dau notițele rămase dela el în această privință și publicate în „*Lucașul*” din Martie a. c. Dela început el consideră drept un „anachronism” continuarea tradiției picturilor din timpul voievozilor noștri. Ca un artist trecut prin școlile moderne și învățat a reda realismul așa cum ni-se prezintă în natură, el desconsideră, ca o afacere naivă, tendința de a continua cu tipurile așa de ireale ale școlii bizantine.

El preconizează o artă națională, în care, spre a noastră nedumerire, pe de o parte vrea să însufleartei artei vechi „spiritul personalității artistice și avântul poetic al inspirației individuale”, fără ca, cu toate acestea, să se îndepărteze de tradiția istorică. Ne putând rezuma ideile, de altfel puțin clare, ale lui Smighelschi, așa cum ne sunt redată în „*Lucașul*”, ne vom mulțumi a reproduce textual pasajul în care după el, „deviza adevărată” a picturii bisericești trebuie să fie: „consecvarea caracterului original, concepțiune mare de monumentalitate și o reprezentare decorativă”.

Picturile realizate de el mai ales în Mitropolia din Sibiu, ne vor lămurii mai bine decât notele sale postume. Sfinții lui sunt caracterizați prin figuri pictate după normele azi în vigoare, adică prin respectarea principiilor de perspectivă și a redării modelajului cât mai conform naturii. Nu

AGA-GOMMÉ: este hârtia de țigarete de calitate cea mai bună, având fiecare foiță margini gumate. 1 Carnet de 80 foițe costă 4 fleri.

litică și vamală între Sârbia și Muntenegro. Toate ziarurile sârbești au apărut indoliate, constatând, că moartea lui Hartwig înseamnă o catastrofă națională. Unele ziare propun, să i-se ridice monument în Belgrad, și să fie înmormântat acolo.

Scrisoare din America.

Scalp-Level Pa. 24 Iunie, 1914.

Când nori grei și dușmănoși să grămădesc pe întinderea orizontului Bis. noastre, amenințându-o cu cutropire, ne mângăiem nespun de mult, ni-să întărește în mod deosebit speranța într-un viitor spre bine observând câte un punct luminos pintră atâta întunecime fioroasă.

Astfel de sentimente de bucurie ne cuprind sufletul privind ca martori oculari la înaintarea Bis. noastre gr. cat. din Statele Unite, amenințată de mulți dușmani nu numai externi, ci și chiar interni; așa încât e în continuă luptă de apărare cu mijloacele slăbuțe și puține, cari le poșede, pentru a să putea afirma față de amalgamul periculos, ce o încunjură. Și ne place a spera într'un viitor mai înfloritor, nu chiar îndepărtat având de a registra câte-un eveniment mai important în viața ei internă

Abia în 26 April a. c. avuse loc sfințirea de biserică a parohiei noastre gr.-cat. „s. Teodor“ din Alliance O. săvârșită de către On. Domni preoți: Alex. Pop din Wilkinsburgh, Pa și A. Hățegau din Cleveland când din nou suntem chemați pe ziua de 14 Iunie a. c. la consacrarea Bis. „sf Nicolau“ din East-Chicago, Ind.

Deși numărul românilor gr.-cat. aflători în acest oraș nou e foarte mic, ei totuș — simțind lipsa unui lăcaș de rugăciune — au fost în stare a ridica o biserică de

piatră în preț de 8500 dollari. E de admirat spiritul de jertfă a multora dintre acești credincioși cu inimă, cari au dăruit realizarea idealului măreț chiar sute de dolari. Acest act nobil ne îndreptățește a spune fără șovăire, că credincioșii noștri din aceste ținuturi îndepărtate au înțeles pe deplin adevărul evanghelic: credința însoțită de fapte bune duce la mântuire.

Importanța evenimentelor de soiul acesta, să ridică tocmai prin împrejurarea, că o făruitură de popor cu credință neclintită amenințată și primejduită de toate părțile, nu dă îndărăpt, ci încearcă a se avânta arătând chiar semne de progres.

Sfințirea s-tei Bis. „st. Nicolau“ din East Chicago s'a ținut după cum amintisem în 14 Iunie a. c. Serbarea s'a început la orele 1/2 9 a. m. prin defilare cu steaguri și muzică dela „Halla Columbia“ (Me Cook & Vernovave) până la biserică, unde preoții se pregăteau pentru a începe funcțiunea. Dintre cei invitați s'au prezentat numai doi preoți străini, fiind reținuți ceilalți de afacerile parohiilor proprii.

Astfel actul sfințirii fu săvârșit de păr. Ioan Popu din Aurora Ills. celebrante, însoțit de zelosul preot local Aurel Bungărdan și de preotul din Scalp-Level, Pa Dr. C. M. Pop Lupu.

După săvârșirea ceremoniilor îndatinate la astfel de ocazii solemne, st. Liturgie abia s'a început la orele 10^{3/4}.

Cântările sfințe fură executate de două coruri bunișoare, cântând ele alternative, cu multă însuflețire; unul reda fidel melodiile cântărilor sfințe dela Blaj, precând ceilalți mai puternic cântările obișnuite prin părțile Sătmerene.

Sfârșindu-să serviciul divin la orele 12^{3/4} p. m. un convoi destul de impozant a defilat îndărăpt la locul de întrunire pentru

a lua parte la banchetul oferit în folosul stei Biserici.

S'au auzit număroase vorbiri însuflețite a delegaților Societăților române și a altor români entuziasmați, cari duraseră multă vreme chiar și după banchet. Cu toții tălmăceau în cuvinte infocate durerile și suferințele ce le îndură neamul nostru în „felix Hungaria“, protestând mai ales în contra episcopiei nouă de Hajdudorogh și în contra sentinții nedrepte aduse Mottinelor.

La orele 7 seara s'a jucat piesa teatrală „Așa a fost să fie“ reprezentată de prima grupă teatrală română din Aurora, sub conducerea d-lui George Sabou. Au urmat mai multe declamări, doine, dintre cari a plăcut mult publicului doina „Mugur mugurel...“ cântată de d-na G. Sabou. A urmat dans până în zori.

Aceasta serbare pe lângă câștigul moral, a avut și un câștig material considerabil. Din cele-ce urmează să pot constata venitele sfințirii și a petrecerii. Dăruitorii sunt:

1. Din East-Chicago: Paul Oros 30 dollari. Carol Sterk 30 dollari. A. Bungărdan, preot 40 dollari. Alex. Somlyó 5 dollari. Alex. Kis 5 dollari. Cu discul în sf. Biserică 216.05 dollari.

2. Străinii: Parohia Treuton, N. I. 20 dollari. Parohia Roobling N. I. 10.00 dollari. Parohia Florence N. I. 1.00 dollari. Parohia Scalp-Level, Pa 11.00 dollari. Parohia Aurora, Ills. 113.75 dollari. Părintele Ioan Popu (Aurora) 10.00 dollari. Păr. dr. C. M. Pop Lupu (Sc. L.) 10.00 dollari. Păr. Victor Tinerean 2.00 dollari. Românii din Burlingston 2.00 dollari. Românii din Cedar R. Iowa 2.00 dollari.

3. La petrecere din bilete 160.75 dollari. Din beuturi etc 272.00 dollari. La

regăsim nimic din schematismul și din reducerea suprafețelor la simple linii și nici din toate celelalte principii decorative utilizate de cei vechi. La figurile lui Smighelschi draperiile sunt de asemeni tratate în mod cu totul modern: falturi largi, cari numai au nici o înrudire cu unghiurile ascuțite și liniile frânte ale cutelor vesmintelor bizantine.

Sfinții lui sunt puțin originali dar monumentali și decorativi, după cum se vede și din desemnurile aci publicate.

Dacă pictorul a respectat aceste principii, pe care singur și le-a impus, nu a ținut însă destul seama de tradiție, pe care de asemenea o anunță între elementele constitutive ale picturii noastre, bisericesti. Sfinții săi au un aspect cu totul modern și sunt fără vre o legătură cu trecutul. Fără a atinge modernismul altor colegi, Smighelschi ne-a redat totuș adevărate portrete în figurile sfinților lui și a căutat să înfățișeze cât mai mult posibil pe țaranul român. Măestria cu care aceste figuri sunt executate, contribuie foarte mult la buna reputație a artistului. Tendința inaugurată de el va putea fi continuată, păzindu-se însă a cădea în unele exagerări ale naționalismului, cari ne-au dus, ca în cazul bisericii de lângă Verșetz, la figuri bisericesti îmbrăcate în opinci și strae naționale. Să nu uităm, că zugrăvirea bisericilor, chiar atunci când au îndeplinit un rol național, nu trebuie să se

îndepărteze de unele legi fundamentale ale bisericii noastre. Căci, o repetăm, zugrăvirea sfinților a fost și trebuie să rămâie un simbol.

Ne-am îndepărtat prea mult schițând aci regulile după care ar trebui hotărit canonul zugrăvirii actuale a bisericilor noastre, Chestiunea fiind prea vastă și prea importantă, va fi tratată a parte cu alt prilej.

Pictorul Smighelschi nu s'a mărginit numai la inovațiile teoretice, ci a căutat să refacă și tehnica cea veche. Pornind dela principiul epocii de splendoare a ilustrării templelor creștine. Smighelschi a căutat cât mai mult să reimprospăteze mozaicul, care numai în urmă, în epocile de decadentă, a fost înlocuit prin pictura al fresco, care și ea a degenerat mai târziu în aceea cu ulei sau chiar cu colori de apă...

Mozaicurile fiind însă mult prea costisitoare pentru vremea noastră, cu greu s'ar fi putut întrona din nou, asigurând bisericilor impunătoarea bogăție de altădată. Picturile însă, fie în ulei sau fresco, fiind supuse unei mult prea repede deteriori, trebuiau în ori-ce caz înlocuite. Smighelschi, în urma unor îndelungate și grele experiențe făcute la Roma, reușise se alcătuiască o masă cimentoasă care înlocuia cu mari avantagii pictura obicinuită. Invenția lui era bazată pe principiul smărțurilor. Intocmai ca și în aceasta tehnică, Smighelschi împlinea contururile figurilor sau desemnurilor lui cu

părți divers colorate din aceasta masă, după-cum se procedează de altfel și cu sticlele divers colorate în compunerea vitrourilor. Cu deosebire că, după-ce diferitele părți colorate erau șlefuite și lustruite, întreaga compoziție se prezenta în mod omogen, fără ca să se vadă acele îngrădiri, cari sunt reprezentate prin lamele metalice la smărțuri și prin legăturile de plumb la vitrouri. Plăcile aceste cu desemnuri înalterabile se puteau lesne aplica în tencuiala zidurilor bisericilor. Ele prezentau avantajul unei colorațiuni vii și la adăpostul deteriorării prin fum și umezeală, putând fi spălate cu ușurință spre ași recăpăta toată splendoarea lor originală.

Din nefericire, aceste frumoase începuturi ale lui Smighelschi nu au putut fi aplicate la nici o biserică, deoarece prin moartea sa timpurie artistul nu ne-a lăsat decât unele încercări și vre-o câteva figuri terminate. În expoziția organizată în toamna 1913 în Budapesta, această tehnică a artistului român a fost mult admirată și aprobată de specialiști. Sperăm că se vor găsi alți artiști cari să reia începuturile așa de fericite ale lui Smighelschi.

În aceeași expoziție din Budapesta s'a putut admira varietatea talentului artistului dispărut, precum și munca sa serioasă. Cartoanele numeroase cari au servit la desăvârșirea picturilor din Sibiu, dovedesc grija cu care lucra compozițiile sale. El s'a mai

banchet 67'00 dollari. Intratele: 1016'00 dollari. Spese: 474'75 dollari.

Venitul curat 541'80 dollari, cari sumă va ajuta mult parohia la plădirea datoriei contrare. La acest venit ar fi să se mai adaugă și altele, sume mai mici, cari toate ar ridica suma de față, de altcum destul de considerabilă.

În mod deosebit sunt de a să aminti parohienii zeloși a păr. Popu din Aurora, cari au ajutat foarte mult pe frații lor din East-Chicago în toată privința. Deci laudă și multămită li-să cuvine pentru astfel de acte nobile, căci au înțeles adevărul ce-l cuprind cuvintele poetului „unire în cuget și în simțiri“. Iar românii din East-Chicago să pot mândri cu frumoasa biserică pentru care au jertfit mult, foarte mult din puținul lor și mulțumescă Tatălui ceresc, că i-a dăruit cu un conducător înțelept, bun și harnic în persoana Onor domn preot Aurel Bungărdean.

ATENTATUL dela Serajevo.

Terminarea anchetei.

Despre decurgerea și rezultatul cercetărilor pornite pentru descoperirea complotului dela Serajevo, în timpul mai nou sosesc știri tot mai rar. Tocmai în interesul investigației, toate rapoartele ziarelor sunt aspru cenzurate. Știrile mai nouă însă arată, că asupra groazniciei tragediei dela Serajevo se face tot mai multă lumină, se lămuresc din ce în ce tot mai multe părți și ancheta se apropie de sfârșit. Îndată-ce se va termina ancheta, — ce se așteaptă în zilele aceste, — în Viena se va ținea un nou consiliu comun de ministri, care apoi va hotări definitiv, ce pași diplomatici va mai afla de lipsă se întreprindă Monarchia noastră la Belgrad, având la îndemână rapoartele oficiale ale anchetei. Până acum însă, nu s'a luat nici o dispoziție, în vederea noului consiliu comun de ministri.

relevat și ca portretist de seamă și chiar peisagist foarte îndemânic. Nota caracteristică rămâne însă pictura lui religioasă. E de regretat că colecțiile oficiale din România nu posedă nimic din operele artistului dispărut așa de curând, al cărui nume trebuie să figureze în analele artei românești, căreia el a consacrat întreaga sa activitate. În cazul acesta, ca și al artistului Stăncescu ar trebui să se ia neapărat măsurile necesare pentru a eterniza în colecțiile noastre câteva din lucrările lor caracteristice.

Nădăjdum că bunele intenții pe cari „Asociația Română“ din Sibiu le-a manifestat pentru a-și asigura o parte din moștenirea lui Smighelschi, vor fi încoronate de mai mult succes reluate fiind de către guvernul român.

Din parte-mi un sentiment de datorie mi-a impus să atrag atenția cuvenită asupra artistului Smighelschi, a cărui memorie trebuie să fie scumpă tuturor acolora cari se interesează de soarta artei românești.

„Conv. Liter.“ Al. Tzigara-Samurcaș.

Datele mai nouă ale anchetei arată, că sunt vinovate de atentat, nu patrușprezece persoane cum s'a scris până acum, ci douăzeci. Poliția a arestat pe 18 inși, iar doi sunt curențați.

Pagubele suferite de comercianții sârbi.

După știri sosite camerei de comerț din Serajevo, pagubele suferite de comercianții sârbi în urma recentelor turburări se urcă la 2 milioane coroane. Până acum Camera a evaluat paguba a 129 comercianți.

Atentatul dela Serajevo și Vaticanul.

Sfinția Papa Piu X a fost anunțat telegrafice despre tragedia moștenitorului nostru de tron și a soției sale de agenția Stefani; secretarul de stat *Merry del Val* a fost înștiințat dela nunciatura din Viena. Vestea grozavă a consternat adânc pe Sfinția Sa, care a erupt în lacrimi, dând expresiune, despre lovitura groaznică ce a ajuns monarhia și pe bătrânul ei domnitor. Papa Piu îndată a trimis telegramă de condoleanță.

În 4 Iulie, arhiepiscopul *Ramuzzi de Bianchi*, ceremonierul curții papale, a celebrat în biserică S Maria dell Anima, un requiem solemn, întru odihna sufletelor căzute jertfă atentatului.

Vești alarmante din Belgradul Sârbiei. Supușii austro-ungari în primejdie.

Din Belgrad sosesc știri alarmante despre primejdia în care s'ar afla vieața și bunul supușilor austro-ungari. După cum anunță unele știri necontrolate; Duminecă, când regele Sârbiei și-a serbat aniversarea onomasticeii sale, vre-o șasă sute de comitagi sârbi provăzuți cu bombe, au plănuit un progrom contra supușilor austro-ungari, fiindcă unele ziare sârbești au lătit vestea infamă, că contele Hartwig, reprezentantul Rusiei la Belgrad, ar fi fost înveninat la consulatul Austro Ungar.

Declarațiile lui Giessl.

Reprezentantul nostru la Belgrad, a declarat următoarele despre manifestările de duminică:

Consulatul Austro-Ungar a primit informațiuni, că sârbii să pregătesc a face mari demonstrații contra Austro-Ungariei. Îndatăce am aflat despre aceasta, mi-am ținut de datorință, să mă îngrijesc de siguranța austriecilor și maghiarilor. Imediat am cercetat pe ministrul-prezident *Pasici*, care mi-a declarat, că și el e informat despre manifestațiile ce se pregătesc și a promis, că va lua toate măsurile de lipsă, pentru siguranța supușilor Austro-Ungari. Mulți supuși de ai noștri au venit la ambasadă, temându-să de manifestații. O parte a locuitorilor s'a refugiat în Zimony, fiindcă în decursul nopții nu s'a întâmplat nimic, locuitorii s'au reintors la Belgrad.

Linște la Belgrad?

Supușii austro-ungari, după-cum se anunță mai nou sunt cu totul liniștiți. Înaintea consulatului austro-ungar sunt postați ostași, pentru susținerea ordinii.

Reviste.

Albania. Incercările lui Turkhan pașa prin Petersburg și Paris de a exopera pentru Albania ajutorul puterilor mari, s'au zădărnicit aproape cu totul. Rusia nu va da nici un fel de sprijin, tot așa Franța și Anglia. Tripla alianță văzând această încă va sta pe gânduri, ș'atunci nu mai rămâne decât prințul Wilhelm să se depărteze. Răscoala ia proporții tot mai mari Teritoare până acum pașnice încă au început să se miște. Mohamedanii din Scutari, la indemnul lui Essad pașa — așa se svonește — au atăcat stațiunea telegrafică, aflătoare sub apărarea unei ostiri de veghie austro-ungară. După o ciocnire de trei sferturi de oră, trei polițiști albanezi au rămas vulnerați. Alt incident nu s'a întâmplat.

Cu călătoria lui Turkhan pașa în Petersburg e în legătură și abdicarea prințului Wilhelm. În locul lui va conduce guvernarea statului comisiunea internațională de control, în fruntea căreia stă generalul de marină Lomb. Puterile mari încă s'au unit ca să sfătuiască pe Wilhelm să abdică. Despre aceasta s'au sfătuit ambasadorul austro-ungar cu ministrul de externe Prenk Bib Doda. Guvernul alban încă a dat ordin, ca armele distribuite locuitorilor din Durazzo, să fie iarăși încassate, căci se teme de o eventuală răscoală ce s'ar ivi între orașenii din capitală. Consiliul ministerial din Serbia, în ultima sa ședință, tratând despre chestia albaneză, a declarat, ca atunci când marile puteri vor decide asupra sorții Albaniei, părerea Serbiei încă să fie luată în considerare.

Prenk Bib Doda, în calitate de ministru de externe, va propune puterilor mari, că guvernul alban să-și dimită malissorii și apărarea, pe viitor, a orașului Durazzo să o concreadă puterilor europene.

Răsculații au ocupat Beratul și Kroia pe care au predat-o epiroților, care se apropiau de ea dinspre sud. Ținutul, unde se susțin răsculații e cel dintre Sijak, Tirana și Cavaia. Numărul lor se apropie de 10,000.

Diș Ulster. O proclamațiune a unioniștilor din Ulster anunță că întrunirea consiliului unioniștilor, care se va ținea mâne la Ulster,

va avea caracterul unei întruniri de guvern provizoriu. Căpitanul Craig care a anunțat proclamațiunea, ziariștilor, a declarat că acum pentru prima oră dl Carson a convocat o întrunire specială a guvernului. Craig a dat a se înțelege că se deliberează a se începe o acțiune serioasă de oarece unioniștii sunt informați din isvor privat că situațiunea este extraordinar de serioasă.

Prima întrunire a guvernului provizoriu al Ulsterului convocată de d. Carson a avut loc azi. Discuțiunile au fost secrete. Localul e păzit de 400 de voluntari înarmați. Întrunirea a adoptat o moțiune prin care lasă pe Carson liber să declare când trebuie făcut pasul hotărâtor.

Reluarea relațiilor diplomatice între Grecia și Bulgaria. Passaroff, ministrul Bulgariei, a înmănat zilele trecute regelui Greciei scrisorile sale de acreditare, după ceremonialul obicinuit, de față fiind ministrul de externe.

Regele Ferdinand a primit pe ministrul Greciei Naum, care i-a înmănat scrisorile sale de acreditare și care a spus: Conformându-mă instrucțiunii guvernului meu, asigur cu respect pe Majestatea Voastră, că mă voi sili să cultiv bune relațiuni între Bulgaria și Grecia, spre a stabili între aceste două țări vecine, și care au atâtea interese comune, o eră de concordie și de desvoltare pașnică. Regele a răspuns repetând cuvintele ministrului și a adăugat: Călăuzit de sentimente reciproce, țin să vă asigur azi că încrederea și concursul guvernului meu vă vor însoți mereu spre a vă ușura misiunea pe care sunteți chemați să o desăvârșiți.

Diverse.

Reîntorcerea Principesei A. S. R. Elisabeta a României. Sâmbătă la orele 9 dimineața cu trenul de Arad a sosit la Sinaia principesa Elisabeta, care se reîntoarce din străinătate, unde a fost pe rând oaspele Curții regale spaniole și imperiale germane. A. S. a vizitat cu acest prilej și Parisul, unde se știe a fost găzduită de dl Lahovary, ministrul României la Paris.

La gara Sinaia, A. S. a fost întâmpinată de AA. LL. RR. principele Ferdinand și principesa Maria.

Excursioniști din România. Duminecă cu trenul de către Brașov, au sosit în Blaj, treizeci elevi ai școlii normale (pedagogie) din Buzău, în frunte cu directorul acelui institut V. Stănescu și mai mulți profesori.

Oaspeții iubiți, cari au venit să ne cerceteze, au fost așteptați la gară de public din Blaj și conduși la Internatul de băieți, unde li aștepta prânzul. Orașelul nostru istoric cu Institutele lui, cari au revărsat lumină asupra neamului românesc de mai bine de un veac și jumătate, le-a făcut bună impresie. Au vizitat Institutele noastre și s'au interesat de învățământul dela noi. După amiază, au luat parte la vecernie în Catedrală, unde unul dintre excursioniști observă către vecinul său: „ei, frate, aici se cântă românește ca și la noi“. Au vizitat curtea mitropolitană făcându-și reverințele Excelenței Sale Dlui Mitropolit. Elevii, în frunte cu profesorii și numărul public din Blaj au petrecut câteva momente senine în grădina din Veza, care răsuna de cantecele și veselia excursioniștilor. Vivăcitatea și execuția desăvârșită a cântărilor, a electrizat publicul nostru, fiind încântat de cunoștințele și dexteritatea muzicală a excursioniștilor. Peste noapte au fost găzduiți pe la privați. Luni dimineața cu trenul de 9¹/₄ au plecat spre Alba-Iulia. Dnii profesori A. Borza și Iuliu Maior, au însoțit pe excursioniști până la Alba-Iulia, unde abili ciceroni au condus și au arătat excursioniștilor toate monumentele istorice demne de văzut și cunoscut. La Bălgrad s'au întâlnit cu altă ceată de excursioniști elevii din clasa IV a liceului din Craiova, cari de asemenea au vizitat Alba-Iulia. Cu trenul de 3 d. a. Luni au plecat spre Arad, unde iarăș vor face un mic popas. De aici vor continua spre băile Herculane și prin Turnul Severin se vor întoarce acasă.

Noi i-am primit cu drag în mijlocul nostru, să ne păstreze și excursioniștii cu drag în amintirile lor!

Studiile noului moștenitor de Tron. Ziarul „Prager Tagblatt“, după informația ce o are din Viena, scrie că nu peste mult moștenitorul Carol Francisc Iosif își va începe studiile politice. Este dorința regelui, ca noul moștenitor de Tron să cunoască cât mai temeinic chestiunile de guvernament. Doi oficanți superiori au misiunea de a preda noului moștenitor de Tron toate cunoștințele teoretice și practice, câte sunt de lipsă la guvernamentul intern și extern.

Comuna cea mai mare din Ungaria. Ministrul de interne a dat concesiune, ca comunele din Maramurăș, Vișeu de sus și Vișeu de mijloc, să se unească. Comunele unite vor purta numele de Vișeu. Comuna Vișeu, va fi însemnată pentru aceea, fiindcă teritoriul ei, e cu mult mai mare, decât al Capitalei noastre, Budapesta.

Studenți sârbi eschiși dela Universitatea din Viena. Profesorii dela Universitatea din Viena, au pornit o mișcare în senzul că pe viitor să nu mai primească la universitate studenți din Sârbia. Profesorii au predat rectorului universității o cerere în senzul acesta.

Licitarea vaporului Storstad. După cum se anunță din Londra, vasul Storstad de tristă pomenire, care a cauzat grozava catastrofă a vaporului „Empress“, perind în valuri peste o mie de călători, săptămâna trecută a fost licitat. Vasul s'a licitat cu suma de 875.000 coroane și ca cumpărător al vaporului figurează societatea Grudential Frust, la spatele căreia se zice, că ar sta, fostul proprietar al vasului. Cu suma aceasta se restituie în parte pagubele suferite de societatea Canadian-Pacific, prin pierderea vaporului „Empress“.

Pentru presa catolică. Am avut ocaziune de multe-ori se arătam jertfele mari, ce le fac oamenii de inimă pentru înflorirea presei creștine, — dar durere, până acum numai la alte neamuri. Veninul corupțiunii, ce-l propagă multe ziare jidovite, — organe ale social-democraților și francmasonilor, — învălit și ascuns sub masca științelor și artelor și-a produs și produce și acum efecte înfloritoare. Oamenii de bine, caută se contrabalanseze aceste curente nefericite și un mijloc capital spre acest scop, îl văd în o presă puternică, bazată pe principiile morale ale credinții creștine. În zilele trecute a murit în Statele-Unite ale Americii — în Chile, senatorul Tocomal Iose, care prin testament a lăsat presei catolice suma de șase sute mii dolari. Oare, oamenii noștri când vor ajung să înțeleagă importanța uriașă a presei și pătrunzându-se de acest lucru, să-i dea tot ajutorul, ce-l merită?

Sora soției noului moștenitor de tron — călugăriță. O foaie din Viena scrie, că arhiducesa Francisca de Bourbon, care e soră cu soția noului moștenitor de tron Carol Francisc Iosif, a intrat ca călugăriță, în claustrul sf. Cecilia din insulele Vight. Buna soției moștenitorului nostru de tron și a principesei Francisca văduva regelui Portugal Dom Mignel I, încă a intrat în ordul benedictinelor, ca simplă călugăriță în a. 1897. O altă soră a arhiduceselor Zita și Francisca, Maria Benedicta de asemenea a intrat în acest ord, încă înaintea de moartea bunei sale. Viitoarea noastră regină după terminarea studiilor în pensionul călugărițelor saleziene din Zangberg de asemenea a petrecut câțva timp în claustrul călugărițelor din insula Wight.

Turneul d-lui N. Băilă. După-cum aflăm, seria de reprezentațiuni teatrale, ce avea să se înceapă în curând, sub conducerea artistului dl N. Băilă, a fost amânată până la începutul lunii August.

Complot contra președintelui republicii franceze. Am anunțat zilele trecute despre arestarea lui Beaumont sur Oise și a 2 anarhiști ruși în momentul în care aceștia voiau se părăsescă Franța spre a se duce în Rusia. Cei doi arestați Kiricew și Traganarowski fiind supuși unui interogator au mărturisit că atentatul voiau să-l sevărească cu ocazia voiajului d-lui Poincaré, contra președintele Franței în Rusia și nu contra țarului, cum s'a scris. Ei au dat și numele complicilor săi în număr de 20, cari se aflau pe o listă găsită la Kiricew.

O nouă telegramă anunță că poliția franceză a descoperit toate firele complotului. Că alți 4 anarhiști au fost arestați și că planul lor era astfel conceput încât președintele republicii ar fi căzut cu siguranță victimă. Fiecare atentator avea asupra lui câte două bombe cilindrice și două revolve Browning. Kiricew și Traganarowski aveau însărcinarea să arunce primele bombe și în caz de nereușită ceilalți atentatori aveau să profite de învălmășeala produsă și se execute ei atentatul.

Toate foile pariziene au apărut în ediții speciale anunțând descoperirea complotului și dând fotografiile anarhiștilor prinși.

Faptul a produs o enormă senzație.

Partea Literară.

Sfaturi pentru mame

cum să se îngrijească de noii născuți

de Dr. V. Hâncu,

medic arhidiecezan și profesor de igienă.

(Continuare).

32. **Meningita (Aprinderea peliței creierului).** Atât creierul, cât și măduva spinării, sunt învăluite cu niște pelițe subțiri numite meninge, și când aceasta peliță se aprinde, boala se numește meningită. Ea poate fi cauzată de mai mulți microbi, de ex. pneumoniei, al febrei tifoide, al influentei, al tuberculozei, al steptococi, stafilococi și alți microbi speciali, cari produc adevărate epidemii de meningită. Iar pentru ca să fim și mai înțeleși vom împărți meningitele în două grupe.

I. **Meningita netuberculoasă.** Primele se pot produce din o simplă scurgere de urechi, o fractură a oaselor capului, unele boli ca: pneumonia, șcarlatina, febra-tifoidă, influență, etc. ale căror microbi străbat la creeri și de acolo la meninge, producând inflamații și puroiu. Acestea meningite sunt foarte rari — însă foarte periculoase și grave, mai ales pentru copiii mici până la vârsta de 12—18 ani chiar.

Boala începe de regulă printr'o durere de cap, țipete, călduri, vărsături, constipație, spasme neliniștite, aiurare, crâjnire din dinți, înțepeneala cefei, privirea ră-tăcită, fața palidă etc.

Tratamentul va fi instituit de medic mai ales că starea e totdeauna gravă.

II. **Meningita tuberculoasă** este mai totdeauna consecutivă unei tuberculoze, a vreunui organ din corp de ex. tuberculoza gangleonoră—pulmonară etc. Semnele după care s'ar putea cunoaște se aseamănă cu ale meningitei netuberculoase. Durata boalei este de 14—24 de zile, când de regulă se termină prin moarte.

33. **Microbii.** Microbii sunt niște ființe viețuitoare foarte mici, ce nu se pot observa cu ochiul liber, decât numai cu unele aparate foarte măritoare numite *Microscopae*. Forma lor e foarte deosebită: unii sunt rotunzi, alții lungăreți în formă de bastonașe, unii în formă de virgulă etc. Ei pot fi de natură vegetală sau animală. Unii dintre ei sunt binefăcători omenimii de ex. microbii fermentației laptelui, oțetului, vinului, berei etc.

Cei mai mulți însă sunt rău făcători pentru omenime, dându-i un număr considerabil de mare de tot soiul de boale, care de care mai rele, mai cumplite atâr-nând de felul microbului sau baccilului cari le produce de ex. anghina difterică, șcarlatina, tifusul, tuberculoza, aprinderea de plămâni, colera, turbarea, ciuma etc.

Modurile cum se dobândesc acestea boale sunt foarte diferite — fie prin apă, care e infectată cu baccilul tifusului, fie că un tuberculos îți tușește în față, fie că un copil s'a molipsit de șcarlatină sau anghina difterică dela un altul etc. Microbii aceia, cari au intrat în organism, apoi în timpul cel mai scurt ei se înmulțesc cu milioane în câteva ore dându-ne diferite boale cu caracterul lor.

Oamenii de știință încă de mult timp s'au ocupat cu studiarea microbilor, ajungând la rezultate foarte

frumoase de ex. că numărul microbilor și felul lor este extrem de mare și că fiecare specie de microbi produce totdeauna una și aceeași boală de ex. baccilul tuberculozei, nu produce decât numai tuberculoza, cel al tifusului (lingoarei) nu produce decât tifus al anghinei difterice numai anghina difterică etc. Deci unui medic cu experiență îi e de ajuns ca într'o boală oarecare, unde nu-i poate face cu siguranță diagnosa bolnavului să îi caute pe criminalul care a produs boala; adică microbul fie în sângele bolnavului fie în plasma sângelui fie în urină ori în scuipat etc.. Așa că găsind microbul și cunoscându-l am găsit însuși boala pacientului. E de observat, că în chaosul mare al boalelor se găsesc unele, cari nu se află decât la copii, a căror vieță foarte fragedă adese le-o răpune fără multă alarmă; mai ales copiii mici neputând vorbi decât prin plâns și țipete adese până băgând în seamă că e bolnav vieță micuțului s'a stâns. Ca boale speciale numai copiilor pot fi: tusa, tusa măgărească, bronchita, pneumonia, anghina difterică, diareea, diareea verde, pojarul, șcarlatina, vărsatul etc., care fiecare din ele când apar își au semnele lor, după cari un medic instruit ușor le poate ști.

34. **Oase moi, Rachitism, oase diformate sau îngroșate.** Este o boală a Englezilor, care de regulă o întâlnim mai ales la copiii debili, dela vârsta de un an până 3—4 ani rău nutriți, născuți din părinți bolnavicioși, ținuți în case umede și murdare. La asemenea copii capul le este mare, oazele picioarelor și mânilor moi, fața palidă, pântecul mare, pieptul mic, îngust și cu coastele eșite înainte sămănând cu un piept de cocoș. Cu toate acestea copiii sunt inteligenți, mândăcioși și au o sete continuă, adese au mâncărime de piele, spasme și insomnie în timpul nopții.

Aceasta boală se vindecă dacă se tratează la timp și în anumite condițiuni de igienă.

35. **Oftica sau Tuberculoza copiilor.** Este o boală foarte răspândită mai ales în clasa muncitoare. La copii până la 3 luni e mai rară, de aci în sus însă adese 34% mor de tuberculoză. Oamenii de știință au cercetat și experimentele au confirmat, că nici un copil nu se naște tuberculos, nici chiar cel născut din mamă tuberculoasă. Ba din contră, tot atât de ușor se tuberculează (ofticează) copiii născuți din părinți debili, rău hrăniți, sifilitici, alcoolici, pelagroși etc. Boalele, cum ar fi diareea verde, tusa măgărească, broncho-pneumonia etc. îl pot slăbi pe copil și a-l candida pentru tuberculoză.

Un copil debil se tuberculează foarte ușor, mai ales când i-se transmite microbii tuberculozei — fapt ce se îndreptățește, ca să-i ferim pe copii de ai infecta cu microbul tuberculozei. — Un copil sănătos din părinți sănătoși infectat cu baccili de tuberculoză e predispus să moară, pe când unul slab, dar neinfestat, să scape. Infecția cea mai deasă se face prin scuipatul dela tuberculoși, cari scuipând fie prin casă, sau pe drum scuipatul lor conține milioane de microbi, iar copilul trăindu-se prin casă, dă cu mâna de scuipați, care infectată adese o duce la gură și se infectează. Dacă un copil are hube, răni pe față sau pe corp, pe picioare sau pe mâni, microbul tuberculozei foarte ușor va străbate în trup pe acolo.

O persoană tuberculoasă sărutând un copil îl poate infecta.

Laptele de vacă tuberculoasă, dacă se dă nefiert copiilor, îi poate tuberculiza. Cea mai deasă tuberculoasă la copii ar fi: 1. Cea ganglionară-tracheobronchică.

2. Cea pulmonară-simplă sau dublă. 3. Peritonita-tuberculoasă. Meningita tuberculoasă. 4. Tuberculoza pielii. 5. Tuberculoza oaselor și a încheiturilor. De regulă tuberculoza copiilor mici e periculoasă.

Tratament special în contra tuberculozei pentru copiii până astăzi nu e, deci până la o altă ocazie ne vom folosi de cel general. Alimentație suficientă, aer curat, îngrijire bună și punere la adăpost de a veni în contact cu tuberculoși. În tot cazul sfatul unui medic priceput va ajuta foarte mult.

36. **Pansamete.** Numim pansament materialul trebuincios pentru a desinfecța și lega o rană oarecare, sau o parte bolnavă a corpului nostru.

Pentru acest scop trebuie să avem pregătit:

1. Un pachet de vată sterilizată.
2. Câteva faze de tifon.
3. O bucată de tifon sterilizat.
4. Un borcan cu vaselină și vaselină iodoformată.
5. O soluție de acid carbonic 2% 400 gr.

Toate acestea substanțe trebuiesc păstrate într'un loc curat și închise undeva într'un saltar.

Cel care va face pansamentul trebuie să aibă mâinile foarte curate și bine spălate cu săpun și apă caldă. Restul de pansament trebuie imediat împachetat și păstrat curat pentru altă dată.

37. **Parotidită, gâlcă sau umflătură sub urechi.** Apare de regulă între 2—16 ani prin umflarea glandei dedesubtul și înaintea urechii. Boala e molipsitoare și apare numai odată în viață, de regulă primăvara și toamna. Parotidita începe cu căldură, indispoziție și chiar vărsături, iar după 48 ore se observă o umflătură mare cu durere, ce se întinde dela gât și la obraz. Umflătura crește câteva zile, în cari copilul se plânge de dureri și nu poate înghiți. Boala poate trece și la cealaltă parte; în tot cazul după 6—7 zile începe a se trage și vindeca.

Copiii, cari prezintă asemenea simptome trebuiesc separați de ceialalți, boala fiind molipsitoare și numai după 26 zile îi vom lăsa liberi, sau la școală.

Tratament: Vom unge umflătura cu ulei de hioșceam sau ulei de camfor și-l vom lega pe copil cu o năframă. Ii vom ținea stomacul în bunăstare și îi vom da în tot timpul boalei mai mult mâncări ușoare ca: lapte, gris cu lapte, cafea cu lapte, supă etc.

38. **Pleuresia (apă la plămâni).** Este o boală destul de serioasă caracterizată prin formarea de apă sau puroiu între celea două foițe, cari învălesc plămânul. Începe prin tuse, căldură, fiori, junghiu și greutate în respirație; individul începe să slăbească, pofta de mâncare îi lipsește și prin slăbirea organismului este predispus la multe boale și în special la tuberculoasă. Mai ales în aceasta boală prezența medicului e absolut trebuincioasă mai ales că părinții nu pot să determine locul și întinderea unde s'a format pleurezia.

39. **Pneomonie. Aprindere de plămâni.** Este o boală, care atinge toate etățile și ambe sexele. Mai deasă se pare toamna și primăvara în urma răcelilor, când i-se înlesnește microbului cu mai multă ușurință de a intra în plămâni. Boala de regulă începe cu fior rece în tot trupul iar apoi dă în călduri, obrazii sunt aprinși, vărsături, durere de cap, limba albă, dar mai ales un junghiu, fie numai de o parte sau de ambele; după cum vom avea, o simplă sau dublă pneomonie (numai de o parte sau de ambele). Respirația e deasă și scurtă, se observă cum se mișcă marginile nasului în respirație. Boala

durează cam 6—9 zile. De regulă în ziua a 2-a începe o tuse cu junghiu, și fierbințeli până la 40—1° grade. Căldura se combate fie prin medicamente, fie prin comprese răci în jurul pieptului; de regulă ea scade la sfârșitul boalei cari de regulă durează până în ziua a 9-a. Fiind o boală foarte serioasă, medicul va trebui chemat încă cu prima sau a 2-a zi.

40. **Pojarul (rugeola).** Este o boală a copilăriei, cari în cele mai multe rânduri începe prin guturaiu, lăcrămare, tuse uscată, răgușeală, căldură mare și roșata ochilor. La 2—3 zile după aceasta apar pete roșii în gură, pe obraz, pe piept, pe mâni, pe corp și pe picioare. Petele sunt mici roșii neregulate, apropiate mai mult sau mai puțin una de alta. Apariția petelor durează 3—4 zile, după care începe scăderea tusei și a temperaturii. În urmă pielea se cojește ca tărăța, iar boala durează în total 12—14 zile.

Adese pojarul se poate complica cu bronchopneumonia, ceea ce se cunoaște și prin aceea, că copilul respiră mai greu, tușește, are călduri și e mai abătut.

Pojarul mai poate fi complicat și cu oarecari răni ale gurei, scurgerea urechilor, sau iritația ochilor etc. El redevșteaptă adese tuberculoza, scrofulosa meningită.

Încă dela început copilul presupus trebuie izolat, fiindcă boala se iea. Iar ceialalți frați și surori vor fi oprți de a umbla la școală.

În momentul, când pojarul apare, trebuie ferit copilul de a fi dat pe jos, de a umbla pe afară, de a se răci, ori de a i-se da beuturi răci, ci din contră, i-se recomandă pe lângă o curățanie încă la începutul boalei, un ceai de paparoane, care îl va scoate pe corpi pojarul. Ii vom premeni la timp (cu precauțiune), iar în restimpul boalei i-vom da lapte cald, supă caldă, ouă moi, gris cu lapte fiert, apă cu lapte, pesmeț etc. Copilul, care a fost bolnav de pojar nu trebuie trimis la școală decât după 25 zile.

41. **Scarlatina.** De regulă la copii, începe cu călduri, durere de cap, un fior, durere în gât, vărsături cu convulsii, limba încărcată, cu pete albe pe fundul și lateralele gâtului.

Boala începe după 2—3 zile dela apariția simptomelor; iar căldura ține 6—9 zile, după care urmează cojirea pielii — cojirea durează 5—7 săptămâni. Scarlatina uneori se complică cu boală de rinichi, sau în cele mai multe cazuri îi slăbește. Alteori și inima poate fi atinsă. De multeori șcarlatina se complică cu scurgere de urechi, cu umflături la gât etc.

E o boală foarte molipsitoare și se poate transmite dela bolnav la bolnav, dela bolnav la sănătos și indirect prin contact, d. ex. haine, rufe, jucării, vase, alimente etc. și mai ales în perioada de desquamare (cojire).

Izolarea trebuie să se facă încă dela început, în odaie simplă mobilată ori la spital. Să i-se interzică orice contact afară de medic și celce îl îngrijește; casa se va mătura cu mătură udată cu sol. de acid carbol. 4%. Nu va părăsi casa decât după 38—50 de zile, după ce toate cojile s'au curățit. Copiii, cari au fost în contact cu cel bolnav, nu se vor duce la școală. Învățătorul, dacă are vre-un copil de șcarlatină nu se va duce la școală.

Când se bolnăvește un copil de șcarlatină, medicul este obligat a anunța autoritățile. În asemenea caz trebuie avizat medicul la moment.

(Va urma)

BIBLIOGRAFIE.

In tipografia seminarială din Blaj a apărut:

Jertfe

piesă dramatică în patru acte de OCTAVIAN PRIE.

Este o minunată concepție a fe-
lului cum poporul dela sate a tre-
buit să jertfească tot ce a avut
mai ales, ca să-și poată mântui
vieața și moșia, lăsate în multe
locuri pradă capricilor boerești de
pe vremea aceea. In sbuciumările
aceste de conservare, cade jertfă
mai ales tineretul. Flăcăii iau calea
spre codru, iar fetele sunt aduse
în curțile boerești. Se prezintă în
cursul acțiunii vieața noastră dela
sate în toată a ei splendoare. Șe-
zătoarea, datinele clăcilor boerești,
o frumoasă duminică seara la sate,
sunt tablouri, cari își au farmecul
lor deosebit.

Se poate comanda la Librăria
seminarială din Balázsfalva—Blaj
și costă 1 cor. plus porto 10 fil.

Ce sunt motoarele? — Cum
funcționează — de I. Giuglea, mecanic. Un
volum de 110 pagini cu 53 gravuri.

Se simte din ce în ce mai mult nevoia
de manuale practice pentru diferite profe-
siuni. Biblioteca profesională a librăriei
Alcalay & Co. e menită să umple golul a-
cesta și primul volum al acestei biblioteci
e unul dintre cele care vor fi cercetate
mai cu folos, de toți cei cari au nevoie se
umple cu motoare.

Autorul, d. I. Giuglea mecanic, și-a
dat osteneala să condeseze întrun manual,
cât de lămurit posibil, toate părțile unui
motor, arătând modul de funcționare al fie-
căreia. Gravurile sunt făcute tot de autor
și ele clarifică cu totul textul. Cum lucrează
motorul, cum e construit, cum e pus în
mișcare, etc., sunt tot atâtea întrebări ale
căror răspunsuri se găsesc în manualul
acesta.

Prețul cel ieftin al acestei cărți nece-
sare, va face să fie cât se poate de răspân-
dită, dând astfel foloasele la care se așteaptă
și direcțiunea bibliotecii profesionale. Prețul
unui volum Lei 1.50.

Jurnalul unei fete de pension
de Alexandru Vișeanu. Editura Librăriei
Alcalay & Co. Prețul 1 leu.

Legea nouă despre alegerea
deputaților. Indrumări pentru poporul
român, prețul 50 fil.

Indemnuri, broșuri volante
redactate de Horia Petra-Petrescu. Brașov
editura librăriei Ioan I. Ciurcu. Prețul 40 fil.

A apărut: *Modele de statute* pentru
reuniuni de temperanță și ajutorare și re-
uniuni de rugăciuni „*Cununa sfintei Marii*”
a femeilor gr.-catolice din comuna X.

Se află de vânzare la Tipografia Semi-
narului teologic greco-catolic în Blaj. Prețul
20 fil. + 5 porto.

Pentru teatrele dela sate cea
mai potrivită piesă e

O vișoară,

piesă populară în 3 acte de *Octavian
Prie*. Umorul sănătos și motivele luate
din vieața noastră ardelenescă o fac
una dintre cele mai atrăgătoare opere
teatrale. S'a predat pretutindenea cu
mare succes. Se află de vânzare la
Librăria seminarială din Blaj (Balázsfalva) și costă 60 fil. plus 5 fil. porto.

Biblioteca „Unirii”.

1. *Ben Hur*, sau zilele lui Mesia de
Levis Valace, 2 vol. 2:90
2. M. Eminescu, *Studiu critic* —90
3. *Câteva momente din începutul bise-
ricii române*, de C. Auner —20
4. *Nume de familie la românii din
Ungaria*, de Alesiu Viciu —12
5. *Din vieața lui I. Micul*, de M. Străjan —16
6. *Albertina*, povestire de Dr. V. Bojor —30
7. *Cestiumi din dreptul bis. unite p. I. II.* 3:40
8. *Cele două fețe ale lumii*, de Nicu —30
9. *Ziua deșteptării*, de Aurel Fodor —16

Biblioteca din Blaj.

1. Vestitorii credinții vol. I. —24
2. Impresii —24
3. Sfânta Casă din Loreto —24
4. Floricele din raiu —24
5. Calea spre fericire —30

Se află de vânzare.

Portretul Escelenției Sale **Dr. Y.
Mihályi** arhiep. și metropolit de
Alba-Iulia și Făgăraș, — în mărime
32/48 cm. costă fco. — 1.10 cor.

Esecuție foarte frumoasă.

Se află de vânzare la *Librăria
Seminarială*.

Dr. IZIDOR MARCU:
Teologia pastorală volum I.
Didactică pastorală f. 8° 408
pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica
f. 8° 586 pag. 5:40 cor. Sunt
indispensabilele fiecărui preot.

Se pot primi dela *Librăria
Seminarului teol. gr. cat. din Blaj*
cu prețul 9:50 cor.

AU APARUT și se află de
vânzare la *Librăria Seminarială din
Blaj*:

Apostolul sau faptele și Episto-
lele ss. Apostoli f. 4., broș.
14 — legat în piele 22:—

Evangelia, dela s. liturgie și in-
serat din ziua întâie a învierii
Domnului Hristos, în 7 limbi,
Blaj 1880, legată, în folio 1:200

Euhologiu, crudo 6:60 fil., leg.
în piele 9:60 fil., leg în piele
șagren cu foi aurite 12:—

Liturgier, pe hârtie prima broș.
6 c., pe hârtie secunda broș.
5 cor., pe hârtie prima leg.
9 cor. pe hârtie secunda
leg. 8 cor., legătură de lux 15:—

Orologer, crudo 6:60 leg. în
piele 9:60, leg. în piele șa-
gren cu foi aurite 12:—

Octoic mic, 8° crudo 1:60 fil.
legat simplu 1:900

Octoic cu Pentecostar leg. întruna 3:600

Pentecostar mic, 8-o crudo 1:70
fil., leg. simplu 2:—

**Prohodul Domnului Nostru Isus
Hristos** —300

Psaltire, broș., 2:20, leg. în pânză
3:—, în piele 4:—

Triod, crudo 13 cor. legat în
piele tare și cu copcii 20:—

Antologion sau Mineiul, carele
cuprinde în sine slujbele
dumnezeștilor sărbători, ale
Născătoarei de Dumnezeu
și ale sfinților peste an după
rânduiala bisericii răsăritului
de legea grecească,

Tomul I. legat în piele, cu
copcii face 32:—

Tomul II. III. legat în piele,
cu copcii face 78:—

Toate trei tomurile legate în 2
volume în piele și cu copcii fac 110 cor.

Proprietar, editor: **Emil Tatar.**

Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**

Publicare de licitațiune.

Foștii coloni din Chiheriul de sus —
Felsőköhér p. u. Alsóköhény — vând lem-
nele de fag din pădurea aflătoare în Săcădett
(lângă Szováta) 1284 fire estimate în 23000
m² în licitațiune publică, care se va ținea
în Chiheriul de sus la 31 Iulie 1914. Prețul
de strigare 1920 cor. Condițiunile de ex-
ploatare și cumpărare să pot privi la sub-
scrisul, sau la dorință să trimit în scris.

Felsőköhér, 1914 Iulie 9.

Iuliu Grama
preot prezident.